

Педагогічний дискурс, випуск 11, 2012

18. Уваров О. Ю. Кластерная модель преобразований школы в условиях информатизации образования : автореф. дис. на соиск. ученой степени доктора пед. наук : спец. 13.00.02 „Теория и методика обучения и воспитания (информатизация образования)” / О. Ю. Уварова. – Москва, 2009. – 41 с.

19. Халитова З. Р. Дидактические условия подготовки будущих учителей к применению компьютерной техники в учебном процессе : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Халитова Зульфия Равильевна. – Казань, 2002. – 188 с.

20. Хомич Л. О. Система психолого-педагогічної підготовки вчителя початкових класів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / Л. О. Хомич. – К., 1999. – 42 с.

Аннотация**В.В.Осадчий****ИКТ в профессиональной подготовке будущих учителей в Российской Федерации, странах Балтии и в Японии**

В статье автор анализирует опыт Российской Федерации, стран Балтии и Японии по проблеме внедрения информационно-коммуникационных технологий в профессиональной подготовке будущих учителей, освещая позитивные моменты и достижения этих стран в информатизации профессионального педагогического образования.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, будущие учителя, информационно-коммуникационные технологии.

Summary**V.V.Osadchy****ICT in Professional Training of the Future Teachers in the Russian Federation, the Baltic Countries and in Japan**

The article examines the experience of the Russian Federation, the Baltic countries and Japan on the issue of implementation of ICT in professional training of the future teachers, highlighting the positive aspects and achievements of these countries in informatization of professional pedagogical education.

Key words: professional training, future teachers, information and communication technologies.

Дата надходження статті: „19” березня 2012 р.

УДК 371.13:005.336.2(045)

Є.В.ПАЛАМАРЧУК,

аспірант

(м.Київ);

В.В.МУДРАКОВ,

здобувач

(м.Чернівці)

Творчість як епістема трансдисциплінарної акмеології

В статті охарактеризовується специфіка феномена творчості, визначається її роль та місце як епістем трансдисциплінарної акмеології.

Ключові слова: творчість, акмеологія, трансдисциплінарність, епістема.

Постановка проблеми в загальному вигляді... „Історія суспільного життя – це послідовність творчих актів, створення нових форм суспільного життя, нових соціальних інститутів, нових форм відносин, створення якісно нових, невідомих раніше духовних або матеріальних цінностей, – по суті все, що й складає смисл людського життя, зводиться до творчості” [10, с.5]. Ця теза, по суті, коронує творчість як максимально прагматичний вид людської діяльності, без якої життя зупинилося б, постало б як просте, монотонне повторення самого себе. Такою, нам здається, постає „історична творчість” – повторення, однообразність, тобто вона „знає” (оперування фактами), але не „мислить” їх, що є справою філософської та наукової творчості. Якщо філософська та наукова (зокрема акмеологічна) творчість постає трансдисциплінарною, то історична залишається в рамках дисциплінарності (іноді міждисциплінарності), що, в свою чергу, вказує на архаїчність її принципів. Тобто розуміння „чогось” не просто як воно є, а в постійному його русі, видозміні, що певною мірою і постає творенням, яке в свою чергу пояснює творчість як процес створення нового.

Дослідження творчого характеру пізнання в контексті трансдисциплінарності є важливою і актуальною проблемою сучасної філософії. Проблема творчості здавна приваблювала увагу дослідників. Та сьогодні ця проблема набуває особливого статусу й колориту, оскільки на основі бурхливого розвитку наукового знання (логіки, психології, кібернетики тощо) стало можливим

виявлення нових особливостей творчого процесу, а також поглиблене його вивчення. Питання структури наукової творчості, логіки наукового дослідження, шляхи які ведуть до відкриття нової, пізнавальної ролі інтуїції, уяви, передбачення тощо, постають центральними у сучасних філософських рефлексіях. Активно досліджуються основні аспекти філософії та психології творчості, особливості та умови наукової творчості, творчість як засіб виховання та самореалізації людини. Важливо постійно тримати в полі зору ті напрацювання, що були здійснені різними напрямками філософії. Наприклад, у свій час М.Бердяєв обґрунтував феномен творчості як основу буття людини в світі, визначив процес творчості базовим для деяких своїх праць. Його філософська онтологія поєднується з релігійною, бо стверджує первинність персоніфікованої свідомості, Бога. Але, відкидаючи ортодоксальний релігійний погляд на людину як на „другорядне”, „похідне” від Бога, він опиняється в опозиції до релігійних догматиків. У цьому, власне, й об'єктивуються „перші паростки” трансдисциплінарного підходу.

Проблема творчості розглядалась в різних аспектах філософських дискурсів, зокрема: естетичний аспект творчості в сучасній філософській думці ґрунтовно розроблено в працях А.С.Канарського, де діалектичний підхід органічно переплітається з естетичною проблематикою. Такий підхід, тобто морально-естетична проблематика творчості, яка аналізується крізь призму діалектичної логіки, дозволяє осмислити феномен творчості в динаміці її розвитку, руху.

Аналіз досліджень і публікацій... Питання зв'язку творчості з соціальними процесами та перетвореннями, розкрито у працях Ф.Бассіна, Ю.Борева, В.Ванслова, Є.Волкова Л.Вороніна, Л.Горбатової, Н.Дмитрієва, В.Іванова, М.Кагана, О.Ларміна, Л.Левчук, А.Новікова, М.Овсяннікова, Я.Пономарьова, Т.Савілової, Є.Яковлева та інших. Діалектичний аналіз творчої свідомості, відображення й естетичного почуття, логіко-гносеологічна проблематика творчості міститься в працях класиків та сучасних науково-перспективних дослідників М.Бахтіна, І.Бичка, Д.Говоруна, Ю.Гусева, М.Гончаренка, Є.Завадської, Н.Конрад, Н.Клепікова, І.Кучерявого, Б.Лобовика, О.Лосева, В.Мудракова, М.Овсяннікова, Б.Огібеніна, М.Попова, Н.Рождественської, З.Смірнові, А.Сухова, Ю.Філіп'єва.

Західні школи дають нам широкий спектр поглядів на творчість. Від об'єктивно ідеалістичного, гегелівського, де творчість підкоряється об'єктивній необхідності та об'єктивним чинникам, до поглядів на творчість, котра переводить індетермінізм творчого процесу у такий стан, який можна означити категорією „свавілля митця”. Це, зокрема, З.Фрейд з дуже цікавою концепцією, згідно якої він аналізує творчість Леонардо да Вінчі, Ф.Достоевського та інших митців, праці А.Камю, К.Ясперса, В.Франкла. Погляди на феномен творчості західних теоретиків об'єднуються переважно ідеалістичною онтологією. Ідеалізм трактує творчість як ідейну одержимість (Платон), як синтез свідомого і несвідомого (Шеллінг), як „животворний подих несвідомого” (Гартман), як містичну інтуїцію (Бергсон), як вияв інстинктів (Фрейд).

Особливу сторінку у філософському поступі осмислення феномена творчості в сучасній філософії займає постмодернізм, в якому домінують всілякі топоси констеляції (співіснування), розмаїття „філософії децентризмів” – постраціоналізм, постфундаменталізм, методологічний анархізм, бартівська семіологія, граматиологія Ж.Деріди тощо. Постмодернізм в особі М.Фуко, Дж.Бетейля, Ж.Лака, Р.Барта, Ж.Бодрійара, Ж.Дерріди, П.Рікьора, Ж.Ліотара, розділяючи стару й нову школу філософської рефлексії, виходить з ідеї демократичного теоретичного плюралізму, та із твердження, згідно з яким не можна виходити в поясненні світу з якоїсь однієї логічної схеми, бо світ є різноманітним і пропонує програму відкидання монізму взагалі і в творчості зокрема.

Тож проблема творчості інтерпретована різноманітними філософсько-світоглядними студіями та подана в різних кореляціях. Тобто, виступає своєрідною епістемою у філософсько-наукових дисциплінарних дослідженнях. Однак окреслена історіософія проблеми не надає підґрунтя, яке б відповідало на питання трансдисциплінарного виміру творчості. Оскільки нема таких результатів, тому *актуальним* постає питання творчості як епістеми трансдисциплінарної акмеології.

Отож *об'єктом* нашого дослідження є феномен творчості в трансдисциплінарному вимірі акмеології.

Предметом дослідження виступає творчість, як епістема трансдисциплінарної акмеології.

Формулювання цілей статті... Метою даної статті постає розгляд факту уможливлення творчості як епістеми трансдисциплінарної акмеології.

Наше *завдання* – окреслити специфіку вияву та актуалізації творчості в дослідженнях трансдисциплінарної акмеології, а також спробувати відповісти на питання: яке місце та роль відведено творчості в трансдисциплінарній акмеології.

Виклад основного матеріалу... Творчість – вияв вищих здібностей людини, вища форма діяльності людини [10, с.6]. „Творчість, – заявляє Г.Гіргінов, – є духовно-матеріальною активністю суб'єкта, активністю одночасно його розуму та його рук. У творчості людина діє як цілісна особистість або колектив, як соціальна система матеріальних і духовних, раціональних і емоційних, логічних і

психічних, свідомих й підсвідомих та інших характеристик” [5, с.60]. Саме такого характеру діяльність використовує трансдисциплінарна акмеологія при дослідженні комплексних систем.

Теорія творчості – новий розділ філософії [10]. Вивчення механізмів і закономірностей творчості показують, що всі якості людини ... необхідні для творчості... [10, с.9–11]. Не в залежності від форми творчості вона є не просто відображенням дійсності, а об'єктивацією глибинної сутності як об'єкта, так і суб'єкта. Процес творчості постає фактом уможливлення вияву пізнавальних інтенцій, а, отже, нерозривно пов'язаний із пізнавальним актом як таким. Інакше кажучи, пізнання носить творчий характер. На основі пізнання людина активно самовизначається у світі, стає свідомим суб'єктом історії, не лише задовольняє інтелектуальний інтерес, але й більш успішно освоює природу, підвищує ефективність управління соціальними процесами, розширює межі своєї свободи, збагачується духовно тощо. Така координація сил розкриває творчість як одну із важливих граней трансдисциплінарної акмеології. Оскільки „трансдисциплінарність є результатом координації всіх ієрархічних рівнів міждисциплінарного дослідження” [12], – наголошує Артур Манфред Макс Неф. В „архітектурі трансдисциплінарності” вагоме місце займає наукова творчість.

„Наукова творчість – одна із форм людського творчого ставлення до дійсності, вища форма творчості” [5, с.67]. Проте тут потрібно уточнити дефініцію, дану Г.Гіргіновим. Вказуючи на науку як на вищу форму творчості, їй не надається „роль першої скрипки” в цілому й усіх відношеннях до, скажімо, художньої творчості чи ін. Наука є вищою формою творчості в тому сенсі, що вона формувалась як вершина розвитку людського пізнання, а крім того, вона є не просто відбитком дійсності, а й глибокої сутності речей – об'єктивних законів. Яскравим представником такої наукової дисципліни є акмеологія, яка за визначенням І.Семенова „вивчає діахронічний аспект буття людини, акцентуючи увагу на продуктивності її професійної діяльності, на різних вікових етапах життя. Одним із фундаментальних питань акмеології є питання становлення і розвитку творчого потенціалу людини в різних видах професійної діяльності в сфері управління, науки та досліджень, підприємництва, освіти тощо” [8, с.138]. Також це галузь знання, комплекс наукових дисциплін, об'єктом яких є людина в динаміці самоактуалізації її творчого потенціалу, саморозвитку, самовдосконалення, самовизначення в різних життєвих сферах професійної діяльності, у тому числі, в освіті [3, с.125]. Тобто, акмеологія досліджує творчість в її „пік слави”, коли людина силами творчих потуг досягає найкращих результатів свого життя.

Наукова творчість є пошуком і відкриттям специфічного типу зв'язків і відношень. Її специфічним предметом є закон, закономірний зв'язок, тенденції розвитку. Наука шукає необхідне й універсальне, саме тому „наукова творчість опосередкована; вона постає оперуванням дійсністю, специфічними засобами, такими, як наукова абстракція і теорія” [5, с.68]. Якщо наука займається пошуками всезагального, універсального, сутнісного, необхідного, закономірного, то ця обставина посилює її життєву потребу в науковій філософії як світогляді й методології, гносеології та логіці. „Наукова творчість проявляється у створенні специфічного типу знання – системного знання” [5, с.68]. Знання слід вважати науковими тоді, коли його фрагменти (дисципліни) пов'язані між собою і цим зв'язком утворюють систему, елементи якої строго координовані й субординовані. В такому світлі наукове дослідження можна вважати трансдисциплінарним. І відповідно ми маємо яскравий приклад „ембріогенезу” того, як саме творчість постає епістемою трансдисциплінарної акмеології.

Розглядаючи питання творчості в контексті трансдисциплінарної акмеології, варто загострити увагу на специфіці акмеології як науки, та трансдисциплінарності як способу дослідження.

Наука акмеологія знаходить свої витоки ще у античній цивілізації, проте як наука сформувалась на початку ХХ ст. Першим поняття акмеологія вводить М.Рибніков. Далі ідеї поетапного розвитку людини на основі вікових, психолого-фізіологічних особливостей розглянуті в працях Б.Ананьєва, В.Бехтерева, М.Ковалевського, Є.Кузьміна, В.Мясіщева, П.Сорокіна; акмеологічний підхід до розвитку дорослої людини, теорію зрілої людини осмислено О.Анісімовим, А.Бодалєвим, Н.Вишняковим, А.Гусєвим, А.Деркачем, В.Долговою, Н.Кузьмін, В.Максимовою, І.Семеновим, С.Рубінштейном.

Акмеологію як міждисциплінарну науку опрацьовано такими дослідниками, як М.Ажажа, О.Дубасенюк, І.Єршова-Бабенко, С.Пожарський, І.Семенов. Однак у цих дослідженнях не піднімалось питання епістемності творчості, тим паче, у трансдисциплінарній акмеології. Мова йшла швидше про міждисциплінарний характер як акмеології, так і творчості. Подібну тенденцію спостерігаємо в праці вищезгаданого І.Семенова, „акмеологія – новий напрям міждисциплінарних досліджень людини”, де основна категорія – творчість, є зв'язуючим елементом із гуманітарними науками. Саме ця категорія включає фундаментальні для акмеології психологічні поняття: майстерність, розвиток, зрілість, обдарованість, здібності, креативність, досконалість, евристика, рефлексика, свідомість, суб'єкт, індивідуальність тощо [8, с.137].

Досліджуючи та характеризуючи акмеологію, І.Семенов виділяє суспільно-гуманітарну природу й аксіологічно-гносеологічний її статус, завдяки чому вона тісно пов'язана із такими соціальними науками, як історія та культурологія, соціологія й економіка, політологія та конфліктологія, педагогіка

й екологія. Він вважає, що центральною лінією у взаємодії акмеології із цими науками слугує соціально-культурний простір суспільної освіти людини як індивідуума і його професійно-екзистенційної самореалізації в обраній сфері діяльності [8, с.137]. Тобто, акмеологія у своїх дослідженнях несе міждисциплінарний характер. Поділяємо його думку щодо природи та статусу акмеології, однак не погоджуємось із тим, що акмеологія має тільки тісний зв'язок із науками, які перераховує дослідник. Згуртовуючи знання цих дисциплін та орієнтуючи в одному руслі, вона розкриває цілісну картину в дослідженні людини. Виокремлюючи таку епістему як творчість та абстрагуючи її від різних дисциплін, надає тотального значення не онтологічно, а епістемологічно. Тобто, доповнюючи міждисциплінарний характер, постає трансдисциплінарною формою дослідження.

Трансдисциплінарність, за визначенням вітчизняної дослідниці Я.Чайки, є проектом, який здійснюється за допомоги кількох різних галузей (наприклад нейрофізіологія, екологія, українознавство). Тобто, враховується, що класична наука була не здатна зрозуміти об'єкт науки, саме тому, що вчений був не здатний зрозуміти самого себе як суб'єкта науки [11, с.31]. Як стверджується в статуті трансдисциплінарності, прийнятим на Першому Всесвітньому конгресі в Португалії, „Трансдисциплінарний підхід” відкритий, оскільки він виходить за межі області точних наук і вимагає діалогу й примирення з гуманітарними та соціальними науками, а також з мистецтвом, літературою, поезією і духовним досвідом [13].

Постає питання: чому акмеологія є трансдисциплінарною? Виходячи із наукового статусу акмеології, яка досліджує акме-форми, бачимо, що вона послуговується рядом дисциплін. І оскільки акмеологія, не приєднавшись до якоїсь із дисциплін – виокремилась як самодостатня дисципліна. Вона не користується принципами та методами, зажатыми в рамках своєї дисципліни. Натомість постає „лідером”, який згуртовує та координує принципи інших дисциплін, що в свою чергу є прикметним для трансдисциплінарності. А також послуговується раціональними та особливо ірраціональними потенціями суб'єкта, оскільки процес творчості не може зводитись лише до логіко-гносеологічних настанов, навіть за трансдисциплінарного підходу, хоча такий підхід і має місце в історії філософії. Як зазначає М.Марчук, така „установка мислення, запанувавши в усьому культурному просторі, до такої міри витіснила морально-філософські та художньо-естетичні форми освоєння дійсності, що реакція на цілком очевидну деформацію духовності була просто таки неминучою”, тобто „протест проти надмірно зраціоналізованого й, отже, знеціненого в багатьох інших відношеннях світогляду, котрий відверто заважав усебічній актуалізації творчого потенціалу суб'єкта, спрямовуючи його енергію в єдине русло пізнання природи як об'єкта необмеженого панування” [7, с.130]. Тож процес творчості „слід мислити” (треба розуміти) не як виключно раціональний процес, навіть тоді коли йдеться про наукову творчість. Пізнання реальної дійсності, розкриття і осмислення суті речей є процесом наповненим й емоційним зарядом. Він характеризується не тільки як розумово-логічний, але й такий, що пов'язаний із пристрастями, злетами, з натхненням та розчаруванням, з творчими радощами і муками, з тим, що іменують ірраціональною стороною. Таку діхронічність творчості розглядає акмеологія, тож цілком виправдано стверджувати, що саме творчість постає епістемою трансдисциплінарної акмеології.

Часто не помічають або вважають, що необхідність у нелогічному судженні постає у будь-якій науці, коли виникає потреба співвіднести реально існуюче з даними результатами, які отримані за допомоги математичного апарату та аксіом, на яких цей апарат і ґрунтується. Як наслідок цього, в таких сферах як філософія і мистецтвознавство, вдаються до помилок, вважаючи логічно доведеним те, що таким не є. Якщо ж говорити про „точні” науки, то тут не можна не взяти до уваги тезу Е.Фейнберга, про те, що „в „точних” науках позалогічний елемент постає передусім у процесі вибору вихідних аксіом і визначень” [9, с.42]. Варто додати, що будь-яка наукова система в галузі точного знання, яка претендує на опис реального світу, обов'язково містить два важливих елементи: не тільки строго логічну доведеність, а й ірраціональний компонент (інтуїтивний розсуд), що, в свою чергу, підпадає під сферу досліджень акмеології. В.Асмус про цей елемент говорить як про безпосереднє знання, яке вважається деякими філософами інтуїтивним знанням або інтуїцією, оскільки „Інтуїція – це безпосереднє вбачання істини, тобто вбачання об'єктивного зв'язку речей, без опертя на доведення” [2, с.49]. Отже, коли говорять про інтуїцію, то йдеться, власне, про те, що „у складі осягаючого розуму є істини, котрі розум визнає не на підставі доведення, а безпосереднім вбачанням мислимого в них змісту” [2, с.5]. Цей складний процес „вбачання” є одночасним співставленням і оцінкою вагомості безлічі фактів і доказів, чуттєвих сприймань і умовиводів, кожне з яких саме собою жодним чином не є доводжуваним. Доречним з цього приводу є міркування М.Марчука про те, що інтуїція є специфічним способом отримання нового, цілковито невідомого для себе знання [6, с.7]. „Здогад миттєвий, неочікуваний, і постає не в момент наполегливої праці над певним завданням, а тоді, коли безпосередньо ним людина не займається. У свідомості спонтанно виникає готовий результат. При цьому й сам процес отримання готового результату свідомістю не фіксується, залишаючись у більшості випадків загадковим” [6, с.7].

Як це можна зрозуміти? Цей парадокс пов'язаний з певною утаємниченістю, який розв'язується в діалектиці творчості. Варто погодитись із думкою Н.Автономової про те, що „творчий акт аж ніяк не є акт спонтанного, в чистому вигляді бунтарського, акту, що лише порушує міру і не несе в самому собі власної міри” [1]. По суті, цей акт так само підвладний законам, як і будь-який інший. Його внутрішня законодавчість до певного часу нам не дана, не розкрита, не виявлена, однак вона все ж існує. Більше того, вона приречена до розкриття, дискурсивного відображення для того, щоб потім, ставши „канonom” для відтворення, знову і знову бути порушеною, подоланою в процесі, який осягається новою інтуїцією, і разом з тим – підкоряється новій раціональності, який знову ж таки ніколи не з'являється на пустому місці, а завжди лише на основі розсудливо закріпленого фундаменту. Отож, „...інтуїтивне, його потенції є лише моментом у становленні нового наукового знання в процесі пізнання” [4, с.12]. Коли мова йде про інтуїтивне, то воно постає трансдисциплінарним, адже інтуїція не є в межах дисциплінарного дослідження (знання), вона поза предметністю дисциплін, а це, в свою чергу, є трансдисциплінарним.

Творчість, зокрема наукова, містить в собі ряд діалектичних процесів та переходів. Відображення природи в думці людини потрібно розуміти не „мертво”, не „абстрактно”, не без руху, не без суперечностей, а у вічному процесі руху, виникнення суперечностей та їх вирішення, тобто не просто знати про „щось”, а мислити це „щось”.

У науковій творчості вельми вагомим є й „стрибок” від чуттєвого до логічного пізнання. Перехід від чуттєвих форм до раціонального, від емпірії до теорії є складним кількісно-якісним, діалектичним процесом. У сучасній науці спостерігається неабияке зацікавлення до переходу від чуттєвого до логічного, від безпосереднього емпіричного знання до опосередкованого теоретичного узагальнення в момент творчості. Адже саме творчість „виринається” із пут дисциплінарності і розкривається епістемою трансдисциплінарності. На сучасному поприщі дослідження науки дане питання є досить актуалізоване й набирає все нових й нових відтінків і „тембральності” у своєму розв'язанні.

Висновки... Отож, творчість можна характеризувати як системне, абстрактно-теоретичне, опосередковане знання про ціннісні сутності речей, явищ і процесів, їх об'єктивних законів і тенденцій. Творчість є процесом діалектичних, стрибкоподібних переходів, вона є найбільш адекватним, точним, об'єктивно-істинним поясненням, трактуванням, інтерпретацією речей, явищ і процесів. А, отже, вона постає епістемою трансдисциплінарної акмеології, оскільки розкриває діахронічність підходу при вирішенні комплексних питань. Також поняття творчості розкривається як в акмеології, так і трансдисциплінарності як окремих і самостійних сферах. Більше того, вона дає можливість пристосуватись до різних наукових ситуацій, опанувати їх та розв'язати спричинені ними проблеми. Творчість є основою для практичної, цілеспрямованої зміни та перетворення дійсності, для керування об'єктивними процесами в природі, суспільстві та мисленні. Крім того, творчість є такою натхненною діяльністю, процес і результат якої пов'язані, як правило, з великою психічною напругою, і в респі-решт, з відчуттям задоволення, а воно, зі свого боку, виступає додатковим стимулом для подальшої творчості.

Список використаних джерел та літератури:

1. Автономова Н. С. Рассудок – Разум – Рациональность / Н.С. Автономова. – М. : Наука, 1988. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://scepsis.ru/library/id_964.html;
2. Асмус В. Ф. Проблемы интуиции в философии и математике / В. Ф. Асмус. – М., 1965. – 312 с.
3. Вакуленко В. М. Педагогічна акмеологія досягнення і проблеми / В. М. Вакуленко // Філософія освіти. – 3(5). – К., 2006. – С. 124–133.
4. Гасяк О. Місце і роль інтуїції в науковому дослідженні / О. Гасяк // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип. 504–505. Філософія. – Чернівці : Рута, 2010. – С. 12–16.
5. Гиргинов Г. Наука и творчество / Г. Гиргинов. – М., 1979. – 365 с.
6. Марчук М. Феномен евристики: інтуїтивне і дискурсивне у науковій творчості / М. Марчук, С. Мудра // Науковий вісник Чернівецького університету. Вип. 504–505. Філософія. – Чернівці : Рута, 2010. – С. 3–11.
7. Марчук М.Г. Ціннісні потенції знання / М. Г. Марчук. – Чернівці : Рута, 2001. – 319 с.
8. Семенов И. Н. Акмеология – новое направление междисциплинарных исследований человека / И. Н. Семенов // Общественные науки и современность. – №3 – М., 1998. – С. 134–142;
9. Фейнберг Е. Л. Две культуры: интуиция и логика в искусстве и науке / Е. Л. Фейнберг. – М., 1992. – 256 с.
10. Шумилин А. Т. Проблемы теории творчества / А. Т. Шумилин. – М., 1989. – 143 с.
11. Чайка Я. М. Трансдисциплінарність як принцип організації наукового дослідження у вирішенні комплексних проблем / Я. М. Чайка // Філософія, політологія. – 102. – К., 2011. – С. 29–32.
12. Manfred A. Max-Neef. Foundations of transdisciplinarity / A. Manfred // Ecological Economics. – 2005. – № 53. – С. 5–16.
13. 1-st World Congress of Transdisciplinarity (1994), Preamble. Convento da Arrábida, Portugal, November 2-6. Available [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://perso.club-internet.fr/nicol/ciret/english/charten.htm>.

Аннотация

Е.В.Паламарчук, В.В.Мудраков

Творчество как эпистема трансдисциплинарной акмеологии

В статье охарактеризована специфика феномена творчества, определяется ее роль и место как эпистемы трансдисциплинарной акмеологии.

Ключевые слова: творчество, акмеология, трансдисциплинарность, эпистема.

Summary

Ye.V.Palamarchuk, V.V.Mudrakov

Creation as Episteme of Transdiscipline Acmeology

The article deals with the characteristics and phenomenon of art's peculiarity. It determinates its place and role as episteme of transdiscipline acmeology.

Key words: creation, acmeology, transdisciplination, episteme.

Дата надходження статті: „9” березня 2012 р.

УДК 378.14

Т.Н.ПАХОМОВА,

преподаватель

(г.Николаев)

Педагогическая деятельность преподавателя-тьютора в условиях евроинтеграции

В статье рассматривается необходимость возникновения новой позиции преподавателя как тьютора в условиях евроинтеграции.

Ключевые слова: тьютор, тьюторское сопровождение, евроинтеграция.

Постановка проблемы в об щем виде... Необходимость индивидуализации учебного процесса диктуется теми переменами, которые происходят сегодня в науке, образовании, общественной жизни. Развитие современного гуманитарного знания демонстрирует высокую продуктивность междисциплинарных подходов и исследовательских стратегий. Многочисленные методологические новации второй половины XX века способствовали все большему взаимопроникновению различных наук и возникновению новых дисциплин „гибридного” характера. Система образования, в свою очередь, не может находиться в стороне от таких столь значимых изменений в науке, но и отразить их в полной мере не представляется сегодня возможным. Образование – более инерционная сфера деятельности, чем наука, и оно не может трансформироваться с той же скоростью, с какой появляются новые направления исследований. К тому же, сама природа междисциплинарного дискурса предполагает его многогранность и изменчивость, что неизбежно вступает в противоречие с институализированным характером образования.

Таким образом, наиболее разумным способом решения этой проблемы является не увеличение числа специальностей и специализаций, а индивидуализация учебного процесса. Речь идет о том, что при сохранении несущей конструкции образовательной программы должна быть существенно расширена свобода маневра в порядке очередности освоения части дисциплин там, где это не нарушает общей логики программы, а наполнение отдельных ее сегментов могло бы варьироваться в соответствии с конкретным образовательным запросом. Продуктивность данного подхода особенно очевидна в контексте реализации принципа „трех L” (Life Long Learning – образование через всю жизнь), провозглашенного ЮнеСКО одним из ключевых приоритетов развития образования в XXI веке. В сегодняшних условиях лавинообразного обновления информации невозможно в стенах университета дать образование на всю жизнь, и гораздо важнее научить студента учиться самостоятельно, дать ему не только и (может быть даже не столько) знания, сколько инструменты познания и самопознания. Поэтому опыт личного участия студента в конструировании образовательной программы является одним из важнейших условий формирования таких умений. Перспективность такого пути совершенствования образовательной практики подчеркивается в документах Болонского процесса. Как было заявлено в Грацкой декларации 2003 г., развитие Болонского процесса должно содействовать внедрению гибких индивидуализированных траекторий обучения (flexible individualised learning paths), что напрямую связано с такими приоритетами общеевропейской образовательной политики, как горизонтальная и вертикальная академическая мобильность (и кредитная система как средство её реализации), диверсификация и непрерывность образования. Таким образом, именно работа тьютора является тем звеном в образовательном процессе, с помощью которого студент расширяет свои права и возможности, наиболее полно удовлетворяет индивидуальные образовательные запросы, обретает навыки самостоятельного формирования образовательной траектории.

Анализ исследований и публикаций... Некоторые аспекты зарубежного опыта предоставления педагогической поддержки освещали в своих трудах Н.Н.Демьяненко, Л.Ю.Москалева, Ю.В.Богинский, Т.В.Анохина, Н.Ю.Белякова, О.В.Беляева. В целом проблема тьюторства